

Я 68
К 60

Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ

QOLQUOS siççite
ЛЕНИН СУОЛА
ЭНСИЭЛИ

Я68	83746	АБ
К60	Колхоз сирдытэ.	
Ленин суола Энсиэли		
1995	20 р.	

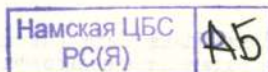
Я 68
К 60

*Тыл — омур баар-суох сыаннаа
уонна быстыспат бэлиэтэ.*

*Хас биирдии норуот бэйэтин
ураты майгыннаах культуратын,
үгэстэрин, тылын харыстыыр
сувереннай бырааптаах.*

Саха Республикатын Тыл туһунан Сокуонуттан

**КОЛХОЗ СИРДЫТЭ
ЛЕНИН СУОЛА
ЭҢСИЭЛИ**

Нам с. 1995 с.

83746

Таһаарыны бэлэмнээтилэр:
И. Е. Сивцев, редактор,
С. Н. Делахова, техническэй редактор,
В. В. Сыромятников фотолара,
Корректор **М. К. Лазарева**.

Сдано в набор 25.09.95. Подписано в печать 02.10.95
Формат 60×84 1/16 Усл. п. л. 1.4 Печать высокая
Заказ № 15. Тираж 300 экз.

Республика Саха (Якутия)
Национальная издательско-полиграфическая компания
«Сахаполиграфиздат»
Намская типография
678040 с. Намцы, ул. Ленская, 85.

«КОЛХОЗ СИРДИТИН» РЕДАКТОРДАРА

«Колхоз сирдытэ» хаһыат бастагы редактора ИВАН ГАВРИЛЬЕВИЧ ХОЛМОГОРОВ 1902 сыллаахха Мэнгэ улуунун Дьанхаады нэһилиэгэр бааһынай дьээ кэргэнигэр төрөөбүтэ. 1935 с. БСК(б)П обкомун бюротун уурааһынан Нам оройуонун «Колхоз сирдытэ» хаһыатын редакторынан анаммыта. 1938 сыл ахсынньытыгар сымыйа үгсүүнүн хаһыат редакторун эбээһиниһиттэн ууратыллыбыта уонна партиаттан уһуллубута. 1939 сыл олунньутугар партийнай хонтуруол уобаластааһы комиссията тахсаң ити уурааһы көтүрбүтэ уонна партияба чөлүгэр түһэрбитэ.

КЫМОВ Иван Иосифович, 1937—1938 сс.

ТИХОНОВ Иван Иванович, 1939 с.

БУРНАШЕВ Иван Иванович, 1939—1940 сс.

ДАНИЛОВ Афанасий Николаевич, 1940—1946 сс.

ТУРАНТАЕВ Андрей Георгиевич, 1946—1949 сс.

БУРЦЕВ Дмитрий Васильевич, 1955—1958 сс.

НИКИТИН Павел Павлович, 1963 с.

СЯЧИКОВ Петр Федорович, 1963—1964 сс.

Харламбий Павлович Сивцев Нам орто оскулатыгар учууталлыы сылдьан 1949 сыллаахха «Колхоз сирдытэ» хаһыат редакторынан анаммыта. 1955 сылга диэри үлэлээн баран Хамафатта нэһилиэгин Ленин аатынан колхозун партийнай тэрилтэтин босхоломмут секретарынан үлэлээбитэ. Ол кэннэ пенсияба тахсаар диэри партийнай үлэбэ сылдьыбыта.

ЕГОРОВ Иван Петрович кырдыбас партийнай үлэһит, журналист, үлэтин Намга радиотэрийээччинэн сабалаабыта. Комсомол райкомун

иккис секретарынан үлэһини сылдьан партия райкомун пропагандаба уонна агитацияба отделын сэбиэдиссэйинэн өрө таһаарыллыбыта. Якутскайдаагы партийнай, Москватаагы үрдүкү партийнай оскуолалары бүтэрбитэ.

Онтон партия райкомун парткабинетын сэбиэдиссэйин, МТС партийнай тэрилтэтин секретарын, райком пропагандаба отделын сэбиэдиссэйин, Карл Маркс аатынан, Партизан Егоров аатынан колхозтар парткомнарын секретардарын курдук эппиэттээх партийнай үлэһи толорбута. Райком бюротун чилиэнинэн хаста да быыбардаммыта.

Биэс уонус сыллар бүтүүлэригэр «Колхоз сирдытэ» хаһыат редактора. Уларыыы-тэлэрийи кэмигэр хаһыат кылгастык тохтуу сылдьыбыта. Оройуоннары холбооттоохун, производственной управлениены тэрийи сылларыгар Эдьигээн оройуонугар редакторы солбуйааччы, Оттон Намга «Ленин суола» хаһыат отделын сэбиэдиссэйинэн, редакторы солбуйааччынан, партийнай тэрилтэ секретарынан уһуннук үлэлээтэ. Кэнники киносеть директора.

Улуус бочуоттаах гражданина, Үлэ уонна тыыл ветерана билигин сынныаламга олорор.

ҮРДҮК АНАЛЫ ТОЛОРУУ СЫЛЛАРА

Бэчээт — маассабай информация ордук дьоһун, ордук сабыдыаллаах средствота. Биирдэ истибиккин эбэтэр көрбүккүн үксүн мэлдьи өйдүү сылдьыбаккын. Оттон хаһыаты тутан олорон, уура сылдьан сийилин ааҕабын, өрдөөбүнү булан сагалыы билсэбин, элбэххэ үөрэнэбин. Хаһыат олох сиэркилэтэ буюларын ааһан, коллективнай агитатор, пропагандист, ону тэнэ коллективнай тэрийсээччи. Хаһыаттан ордук дьайар күүстээх средство суох. Нам оройуонун хаһыата — «Колхоз сирдытэ», онтон «Ленин суола», билигин улуус «Эн-сиэлитэ» — бэйэтин ити үрдүк аналын чиэстээхтик толорбута уонна толорор.

Улуус аҕа саастаах дьонноро олоҕу сагалыы тутууга, Аҕа дойдуга Улуу сэриини сылларыгар, экономиканы уонна культураны салгыы сайыннарыыга бэйэлэрин хаһыаттара сүнкэн оруоллааммытын дьэнжэттик өйдүүлэр. Мин оройуон, улуус хаһыатын биэс уон төүрт сыл устата көтүппэккэ ааҕабын, ол иһигэр муньан-тараан отучча сыл хаһыат редакциятыгар илин-атах буолбутум баар.

Сэрин суостаах, ыарахан сылларыгар оройуон нэһилиэнньэтин санаатын көтөһөр, бэйэни харысгаммат үлэбэ күүрдэр сүрүн күүһүнэн, туох да омуна суох, «Колхоз сирдытэ» этэ. Икки эрэ страницалаах хаһыат биир нүөмэригэр элбэх матырыйаал бэчээттэнэрэ. Редактор А. Н. Данилов, эппиэттиир секретарь Д. Д. Яковлев, литературнай үлэһит А. А. Петухова ыстатыйалары, информациялары уута-хаара суох, кылгастык онороллоро. Хаһыат географията киэн этэ, элбэх нэһилиэктэн, колхозтан заметкалар, информациялар бэчээттэнэллэрэ. Партия райкомун, райсовет исполкомун эппиэттээх үлэһиттэрэ командировкаттан кэлээт, тугу суруйбуттарың редакцияга аҕалан биэрэллэрэ. Хаһыакка суруйуу кинилэр эбээһинэстэрин курдук ирдэнэр эбит этэ. Райкомтан И. М. Макаров, Д. А. Никитин, И. В. Хачиров, Г. Е. Колмогоров, райсоветтан Е. А. Макаров, К. Г. Охлопков, райсоюз загот контуоратың директора Д. Г. Данилов ордук элбэхтик суруйаллара.

Редакция үһүөйэх айар үлэһитэ солбуһа сылдьан нэһилиэктэргэ сылдьаллара. Типография директора, бухгалтер кытта командировкаланаллара. Бухгалтер Н. Н. Макаров барбатагына даҕаны, үчүгэй информацияны хантан баҕарар булара. Дьону көрсүбүт, телефонунан кэпсэтэ охсубут буолара. Кини хаһыат нүөмэриң көтүппэт кэриэтэ этэ. Кумааҕыны харыстыыра бэрдэ эбитэ дуу, кумаламмыт эбириэскэни өтүүктүү-өтүүктүү суруйар. Типография директора В. Д. Яковлев аан бастаан командировкаланан Маймаҕаҕа тийбит уонна тохтоон көрбөккө үлэлиир ыанныыксыттары кытта тыла тахсан сөһүргэспэтэрин редакторга телефоннаабыт, сүбэлэспит. Кэлбитин кэинэ ону күлүү гыналлара. Фронтан бааһыран кэлбит М. Я. Колесов 1944 сылтан директордаан, хаһыакка эмиэ көмөлөһөрө.

Колхозтаахтар хорсун үлэлэрин хаһыат нүөмэр аайы сырдатара. Бастын механизатордар Дорофей Устинов, Роман Игнатьев, чулуу булчуттар Роман Дягилев, Кузима Протодадьконов уонна да атын элбэх бастыңнар үрдүк көрдөрүүлэри хайдах ситиспиттэрин хаһыат чопчу көрдөрөрө. Нүөмэр аайы сүүсчэкэ строкалаах инники ыстатыйа бэчээттэнэрэ. Тирээн турар сорукуртан биирин чопчу ылан, итэбэс-быһаас тоҕо баарын, ону туоратара тугу оноруохха сөбүн ыйан биэрэллэрэ. Инники ыстатыйа оройуон салалтатың дыһалынан курдук сыаналанара. Инники ыстатыйаҕа кириитикэлэммит тэрилтэ, хаһаайыстыба салайааччыта туох дыһалы ылыммытын райком, райсовет ыйытар буолаллара. Совинформбюро оройуоннааҕы хаһыаттарга аналлаах иһитиниэриилэрин нэдиэлэбэ биридэ Дьоккуускайтан радионан этэн биэрэллэрэ. Ону радиоузелга тахсан түүн 12 чаастан сурунан ыларын. Ол сарсыарда 8 чаастан наборга барара.

Сэрин кэиниэһи сылларга оройуон үлэһиттэрэ айар-тутар үлэлэрин, колхозтары бөдөһүтүүнү, тэрилтэ-хаһаайыстыба өртүнэн бөһүргөтүүнү, үөрэх, культура сайдыытын, коллективтар, үлэһиттэр социалистическай куоталаһыларын «Колхоз сирдытэ» хаһыат эрэһиллэрин курдук сырдаппыта. А. Г. Турантаев, кини кэиниттэн Х. П. Сивцев бэйэлэрин балаһыанньаларын таһымгар турар редактордар этилэр. Хаһыат үлэ итэбэстэрин арыйар критическай матырыйааллары утумнаахтык бэчээттиир буолбута. Оччотооҕу ирдэбил онук этэ. ССКП КК 1946 сыллаахха идеологическай үлэбэ ылыммыт уураахтарын олоххо киллэрин сорукутара бэчээт тэриллиннэлэх, дыссипилиннэлэх буолууну, патриотизмы уонна интернационализмы кимээһиннээхтик пропагандалырын моһууялара. Үлэбэ, дьону итингэ албастары, көтүтүүлэри таһаарар салайааччылары сирэйдээн-харахтаан, ардыгар наһаалаан даҕаны кириитикэлээһин баара. Оччолорго кириитикэни ылыналлара, өһүргэнэр дьон суоҕа. Быһы-майгы, ирдэбил онук этэ. Төһө кыалларынан итэбэһи туората са- тыллара.

Бу строкалары суруйааччы 1958-62 с.с. редакторды сылдыбытым. Хаһыат билигин курдук төүрт страницанан нэдиэлэбэ иккитэ тахсара. Айар үлэһитэ билигинитээбэр икки төгүл арыях этэ. Редакторы солбуйааччы, таа хаһаайыстыбатын отдела, В. Л. Еремеев, эппиэттиир секретарь П. П. Бестинова, литсотрудник Н. П. Стрекаловской, кини кэнииттэн В. И. Никитин. Эппиэттиир секретарь бэйэтэ корректордаан таһаарара. Хаһыат элбэх мизрэхэлээх үлэ буоларын, олобу бары өттүнэн сырдатыхтаабын өйдүүрбүт, кыһанан үлэлиирбит. Оройуон салаататын ирдэбилэ бээр буолан салайар үлэһиттэр, специалистар былааннаах матырыйааллары суруйа сатыыллара. 1962 сыл сааһыгар ССКП КК Н. С. Хрушев этии киллэринитинэн оройуоннаабы хаһыаттары таһаарыны ууратар туһунан уураах ылыммыта. Онон Нам оройуонун «Колхоз сирдытэ» хаһыата 1962 сыл бэс ыйыгар сабыллыбыта. 1963 сыллаахха Намы уонна Уус-Алдань холбоон Среднепенскэй колхознай-совхознай производственной управлениены тэрийбиттэрэ. Ол хаһыата «Ленин суола» тахсыбыта. 1965 сылга оройуоннары чөлүгэр түһэринэн сибээстээн, «Ленин суола» сыһа Нам оройуонун хаһыата буолбута. Редакторунан А. И. Ксенофонов бигэргэтиллибит.

«Колхоз сирдытэ» хаһыакка редактордаабыт Афанасий Николаевич Данилов, Андрей Георгиевич Турантаев, Харлампий Павлович Сивцев чиеһинэйдик, чахчы тиритэ-хорута үлэлиллэрэ. Оройуон «Ленин суола» хаһыатыгар редакторунан саамай уһуннук, 1965 сылтан 1978 сылга диэри Алексей Игнатьевич Ксенофонов үлэлээбитэ. Сүрэхтээх, күн аайы иллэн буолбакка үлэлиир диэн бары сөбүлүүрбүт. Атыттар эмиэ сыралаахтык үлэлиллэрин ирдиирэ.

Оччолорго айар үлэһиттэртэн В. Л. Еремеев, Т. Т. Халыев ордук элбэхтик үлэлиллэрэ. Терентий Терентьевич журналистика бары жанрдарыгар дэгиттэринэн, оройуон бастын дьоннорун тустарынан очеркаларынан забааччыларга кэрэхсэммитэ. Бокуонньук үтүөкэннээх доһорбүт этэ. 1988 сылтан быһыл муус устарга диэри редактордаабыт суруйааччы, журналист Николай Михайлович Рыкунов бокуонньук саха тылын баһылаабытынан, корреспонденциялары түргэнник, сатабыллаахтык кеннөрөн онгорорунан, заголовоктары, рубрикалары сатаан туттарынан тэннээбэ суоҕа.

Нам полиграфистара урут да үчүгэйдэрэ, билигин даҕаны талбыт курдук үлэһиттэр. Атын типографияны билбэтим, биһиэннэрэ бары чиеһинэйдик, хаачыстыбалаахтык үлэлиллэр. Кинилэр тустарынан былырын типография 60 сылыгар улуус хаһыатыгар киегник суруллубут этэ.

Улуус хаһыатын билигин журналистара, корреспонденттара бу ыарахан көмгө ааҕааччылар эрэллэрин толорор, үлэ дьонун туһунан киегник суруйар кыахтарын өссө сайыннарыахтара. Хаһыат үбүлүөйүн бэлиэтээһин итинник санаанан барара буолуо.

И. ЕГОРОВ,
пенсионер.
Нам селота.

«ЛЕНИН СУОЛУН» РЕДАКТОРДАРА

КСЕНОФОНТОВ Алексей Игнатьевич 1963 с. редакторы солбу-йааччынан үлэли кэлбитэ. 1965 сыл тохсунньугар редакторынан анаммыта уонна 1978 сылга диэри үлэлээбитэ. Хаһыат саамай улахан уонна бастайааннай соругун — аабааччыны кытта сибээһи ту-туһууну, штаты таһынан коррес-понденнар ахсааннарын элбэтинини сөптөөхтүк тэрийэн ыппыта, ха-һыат бары жанрдара туттуллуу-ларыгар сыралаһан үлэлээбитэ. 1973 сыллаахха ССРС Журналис-тарын союһугар чилиэнинэн киир-битэ.

ОБУТОВ Иннокентий Егорович 1978 сыллаах-тан 1982 сылга диэри редакторынан үлэлээби-тэ.

СЛЕПЦОВ Ми-хаил Иванович 1982 сылтан 1985 сылга диэ-ри редактордаа-быта.

ПАВЛОВ Афанасий Васильевич 1985—1988
сыллар редактордара.

«ЛЕНИН СУОЛУГАР» ҮЛЭЛЭЭБИТТЭРЭ

ЕРЕМЕЕВ Василий Лазаревич 1960 сүл муус устарыттан оройуон хаһыатыгар 25 сүл тыа хаһаайыстыбатын отделын сәбиэдиссәйинән, ол иһигәр 10 сүл редакторы солбуйааччынан үлэләәтә. Редакцияға үләлиир кәмигәр 2 сүл партиянай тәрилтә секретарынан, 10 сүл профком председателинән, 20 сүл народнай хонтуруол оройуоннаағы комитетын чилиәнинән үлэләәбитә. Үлә уонна тыыл ветерана пенсияға тахсыабыттан хаһыат штаты таһынан анал корреспондена.

ОВЧИННИКОВ Степан Степанович Намга онус кылааны бүтэрээт редакцияба фотокорреспонденынан кэлбитэ. Бэйэтин дьобурун көрдөрөн литсотруднигынан өрө таһаарыллыбыта. Кэтэхтэн үөрэнэн СГУ-ну бүтэрбитэ. Талааннаах ыччаты комсомол райкомун тэрийэр отделын сэбиэдиссэйинэн, бюро чилиэнинэн быыбардаан комсомольскай үлэһит буолбута, Эдьигээнгэ типографияба директордаабыта. «Кыым» хаһыат анал корреспонденынан Мирнэйгэ үлэли сылдьан оһолго түбэһэн эдэр сааһыгар хомолтолоохтук өлбүтэ. Эдэр поэт элбэх хоһооннордоох, сорохторо ырыа буолан ылланаллар.

Кинемеханик **ДЬЯКОНОВ** Николай Никитич «Ленин суола» хаһыакка фотокорреспонденынан уонтан тахса сыл үлэлээбитэ. Кэккэ сылларга редакция уонна типография холбоһуктаах профкомугар председателинэн үлэлээн тэрийэр талаанын көрдөрбүтэ. Элбэх оҕолоох ыал аҕата 1994 с. ыарахан ыарыыттан өлбүтэ.

ПАВЛОВ Игнат Павлович өссө СГУ-га үөрэнэ сылдьан сайынҥы каникулугар редакцияба хас да сыл литсотруднигынан үлэлээбитэ. Хамааҥта орто оскуолатын преподавателэ ыҥырыынан редакцияба корреспонденынан кэлбитэ. Булуҥ оройуонун хаһыатыгар эмиэ үлэлээбитэ. Художественнай самодеятельность активнай кыттыылааба, билигин пенсионер.

НИКИФОРОВА Валентина Петровна комсомол райкомугар үлэли сылдьан редакцияба радиотэрийээччинэн кэлбитэ. Хабаровскайдаагы урдүкү партийнай оскуола журналистика-тын бүтэрэн Бүлүү хаһыаттарыгар, онтон Намна редакторы солбуйааччынан, партийнай тэрилтэ секретарынан үлэлээбитэ. Народнай хонтуруол оройуоннаабы комитетын председателинэн быыбардаммыта. Кэнники райсовет отделын сэбиэдиссэйэ, билигин культура уонна сынньалаг киинин директора, пенсионер.

ФЕДОРОВА Мария Григорьевна редакцияба бастаан курьер-уборщицанан кирибитэ. Ол сылдьан машинкаба бэчээттиргэ үөрэнэн идэтибит машинистканан сүүрбөччө сыл ситиһинилээхтик үлэлээтэ. Пенсияба тахсан да баран, бэйэтин идэтигэр наставниктаан хас да ыччаты үөрэттэ.

Саха АССР Госкомиздатын Бочуотун кинигэтигэр өр ыллаах энкилэ суох үлэтин иһин үйэ-саас тухары киллэриллибитэ.

ВАСИЛЬЕВА Екатерина Семеновна, «Ленин суола» хаһыат редакциятыгар өр сылларга бухгалтерынан үлэли сылдыбыта. Билигин пенсияба олорор.

РЕШЕТНИКОВА Варвара Прокопьевна «Ленин суола» хаһыат бастаан тэриллиэбит-тэн (1963 с.) өр сылларга машинистканан, кас-сырынан үлэлээбитэ. Кэнники корректордаан хаһыат хаачыстыбалаахтык тахсарыгар элбэх сыратын биэрбитэ. Дорусбуйатынан пенсияга тахсан, билигин сиэннэрин бүөбөйдир.

СОЛОВЬЕВА Елизавета Афанасьевна өр сылларга Намнаабы райпо бухгалтериятыгар үлэлээбитэ. Онтон «Ленин суола», кэнники «Энсиэли» редакциятыгар уонтан тахса сыл бухгалтердаата. Билигин пенсионер, сиэннэрин бүөбөйдир.

НИКОЛАЕВА Марта Тимофеевна 1985 сылаахха «Ленин суола» хаһыакка үлэли Уралаабы университеты үөрэнэн бүтэрэн баран кэлбитэ. Суруйар теманы буларынан үчүгэй этэ. Билигин Сунтаар улуунугар, төрөөбүт дойдутугар үлэлиир.

«Ленин суола», «Энгиэли» хаһыат кылаабынай редактора Николай Михайлович РЫКУНОВ быйыл, өр сылларга үлэлээбит, сыратын биэрбит хаһыата юбилейдыр дылыгар эмискэ ыалдьан биһиги кэккэбиттэн өлөн туораабыта. Поэт, журналист. «Хаһыатчыт күннэри-түүннэри үлэлиир киһи. Түүн утуһа да сытан хаһыакка биэриэхтээх матырыйаалын толкуйдуур» диэн тыллааба. Намын дьонун-сэргэтин олус таптыыра, ханна да буоллар кижилэри өрө тутта сатыыра. Чабылбаны, Талланы, М. К. Аммосовы, И. Е. Винокуровы, Ефим Шапошниковы, Эллэй Сивцевы о.д.а. үйэтитэргэ, дьонго-сэргэбэ тиэрдэргэ сылайары билбэккэ, түүнүн-күнүн аахсыбакка үлэлээбитэ. Ханна да сырыттар кыра да матырыйаал баар буолабына кытаахтаан редакциятыгар илдьэ кэлэрэ. Кини баарыгар редакция бартыбыала хаһан да тутасыйбатаба. Улаханник суохтатар киһи Николай Михайлович Рыкунов.

Доборбуг, учууталбыт, Тэрэнтэй Халыев күн сириттэн маппыта хайы-үйэ сыл буола оҕуста...

Энсиэли хочотун, Өлүөнэ өрүһү таптаан Намы дойду оностубут Таатта уола этэ. Республика, араас улуустар хаһыаттарыгар үлэлээн баран Намга кэлэн дьэ-уот тэринэн олохсуйбута, үс үчү-гэйкээн кыргыттары Марусяты-наан атахтарыгар туруорбута. Бастаан кэллэбин утаа атаһыгар Николай Михайлович Рыкуновка биир хоско олоро сылдыбыта. «Тымныыта сүрдээх дьэ этэ, бат-табым сарсыарда кырыаран хаа-лара, ол да иһин эрдэ манхайда-ба» диэн күлэрэ. Добордуулар, ик-киэн улуу хаһыаччыттар, биирдэ-рэ поэт, биирдэрэ очеркист бэйэ-бэйэлэрин өйөһөн, эйэ-дэмнээхтик үлэлээбиттэрэ, иккиэн утуу-субуу, сайыһыспыт курдук, орто дойдут-тан маппыттара...

Терентий Терентьевич бары өт-түнэн дэгиттэр талааннаах жур-налист этэ. Ыллын да хаһыаччы-ты радиоҕа үлэлэтэн киирэн бар-баккын; туспа талаан наада. Он-тон Тэрэнтэй оройуон радиотыгар үлэһит наада буолбутугар туту-мсан эфиргэ тахсыбыта.

Фотографиянан умсугуйан туран дьарыктанара. Республикабыт араас муннуктарыгар сылдьан тү-һэртээбит хаартыскаларын быыс-тапката манна да, республика сто-лицатыгар да элбэхтэ туруорул-лан дьон хараҕын сымнаппыттара.

Терентий Терентьевич кэлин сылларга очеркаларын хомуурун-ньугун бэлэмнии сылдыбыт эбит. «Таптал хочото» диэн ааттаабыт. 12 очеркатын киллэрбит. «Уот ута-бын туттум», «Кини үөрүүтэ», «Оҕонньор уонна холоһа», «Кыта-лыкчааным, дьоллоохтук көтүүй!», «Хатыннар» о.д.а. очеркалара би-ниги хаһыаппытыгар тахсан дьон биһирэбилин ылбыттара.

«ЭНСИЭЛИ» ХАҢЫАТ РЕДАКЦИЈАТА

КАСЬЯНОВ Владислав Гаврильевич 1995 сылтан «Энсиэли» хаһыат редактора, Комсомолга, партия райкомугар үлэлээбитэ, Новосибирскайдаагы партийнай оскуола журналистикаҥа салаатын бүтэрбитэ.

ЭВЕРСТОВ Григорий Константинович «Ленин суола» хаһыакка 1985 сылтан үлэлиир. Бу иннинэ Кэбээйи улуунугар хаһыакка, советскай үлэҥэ сылдыбыта, 1991 сылтан журналистар союзтарын чилиэнэ.

ЧЕКУРОВА Татьяна Игнатьевна, редакция кылаабынай бухгалтера, үп-ас, суот-учуот дьыалатын бэркэ билэр кыһамньылаах үлэһит.

СИВЦЕВ Илья Ефремович редакцияҥа 1977 сыллаахтан үлэлиир. 85 сылтан журналистар союзтарын чилиэнэ, Саха сириин журналистарын, Россия журналистарын маҥнайгы тэрээһин съездэрин делегата, хаһыат эппиэттиир секретара.

ВАСИЛЬЕВ Афанасий Данилович
1960 сылтан маассабай информация
средстволарыгар үлэлиир. Бүлүүгэ
радиоорганизаторынан үлэли сыл-
дьан Намга көһөн кэлбитэ. 81 сыл-
тан журналистар союзтарын чилиэнэ.
Экономика отделын салайар.

РЫКУНОВА Вера Николаевна эдэр
кэскиллээх үлэһит. СГУ-ну кэтэхтэн
үөрэнэн бүтэрбитэ.

СИВЦЕВА Екатерина Николаевна
тыа хаһаайыстыбатын отделын кор-
респонденынан үлэли 1982 сыллаах-
ха кэлбитэ. Үрдүк үөрэхтээх
зоотехник. Тыа хаһаайыстыбатын,
улуус экономикатын туругун үчүгэй-
дик билэр.

ЛАЗАРЕВА (ХАЛЫЕВА) Мария Ка-
линична, корректор. Республика ха-
һыаттарыгар корректордаабыт опыт-
таах үлэһит.

СЫРОМЯТНИКОВ Виталий Васильевич, фотокорреспондент, 1984 сылтан журналистар союзтарын чилиэнэ. Саха сирин журналистарын съехин делегата.

83746

ЛУКАВИНА Валентина Артемьевна, машинистка, ийэтин Мария Григорьевна Федорованы пенсияҕа тахсыбытыгар солбуйан хаалбыта.

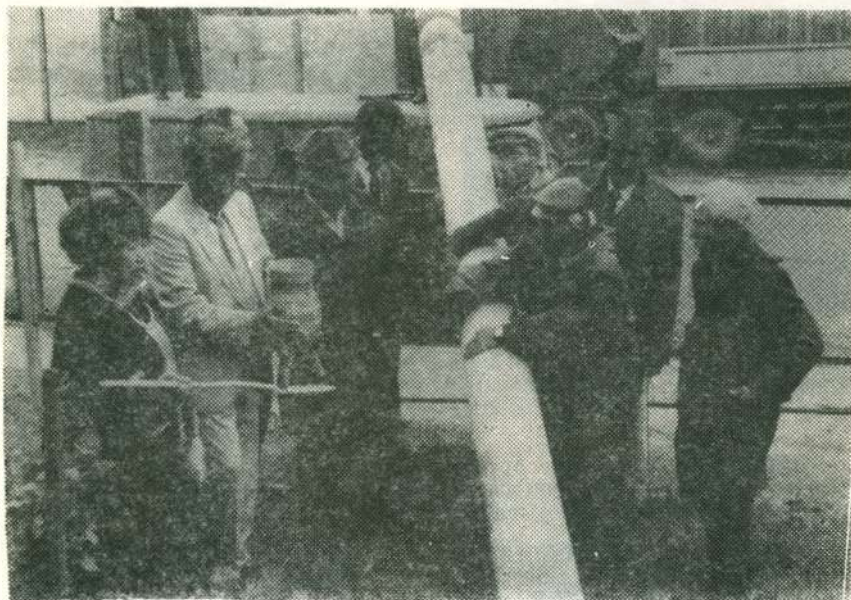
ПРОКОПЬЕВА Наталья Семеновна, кассир-уборщица.

Намская ЦБС
РС(Я)

45

60 СЫЛЛААХ БИИРГЭ ҮЛЭЛЭЭНИН

Нам улууһун типографиятын 60 сыллаах юбилейыгар өйдөбүннүк сэргэни туруоруу.

Хаһыаты бииргэ онгوروبут

1934 сыллаахха республика олохтоох промышленноһун Наркомун алтынны ыйдааһы бирикээһинэн Нам оройуонугар типография тэриллэрэ быһаарыллыбыта. Кини сүрүн сыалынан оччотооһу оройуонна бастакы хаһыаты таһары этэ.

Типография «паровик» олбуорун түгэһэр эргэ мас дыһыа аһыллыбыта. Атаһынан эргитиллэн үлэлиир «американка» бэчээттиир станогу туруорбуттара. Шрифтэр кассаларын, хаһыат балаһатын онгорор остуолу о.д.а. тэриллэри уус дыону булан онгортубуттара.

Бастакы наборщиһынан Дьокуускай типографиятыгар үөрэнэн тахсыбыт Татъяна Петровна Филиппова, буолбута. «Колхоз сирдытэ» 1 №-рин икки балаһанан бэчээттээн 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр таһаарыыны кини набордаабыта. Хаһыат бастакы нүөмэрэ 700 экземпляр ахсааннааба. Редакторынан

Иван Гаврильевич Холмогоров этэ. Типографияжа оччолорго биир наборщик, биир бэчээттээчи үлэиниллэрэ, нэдиэлэбэ иккитэ тахсара.

«Колхоз сирдытэ» хаһыат бастакы нүөмэрэ тахсыыта оройуонига полиграфическай базаны тэрийинигэ күһэйбитэ. Дьэ ол инниттэн типография саҥа дьыттын тутуу саҕаламмыта. Маньаха оройуон үгүс нэһиликтэрэ кыттыыны ылбыттарын бэлиэтиир наада. Бастыҥ, чулуу тутааччылар мустан оччотообу кэмгэ сүүнэ улахан, тупсабай дьыни тутан дэрэкэппиттэрэ. Оччолорго тутуутун да матырыйаала сонун этэ: туойу кытта солуманы булкуйан саманнай блоктарынан тутуллубута. Дьыэ тутуутугар Е. П. Эверстов, Я. П. Колесов, И. И. Суздалов, Ильин-Таһырҕас о.д.а. үлэлээбиттэрэ. 1936 сыллаахха типография үлэтин саҥа дьыбэ салҕаан ыппыта.

Араас сылларга оройуоннаабы типография директордарынан В. Д. Яковлев, М. Я. Колесов, Р. Г. Кутуков, А. Н. Бурнашева, П. Д. Егоров, А. Д. Егоров, К. Н. Лебедев, Н. П. Колпашиников, И. К. Кривошапкин, Н. А. Лугинов үлэлээбиттэрэ. Билиҥн хаһыс да сылын бу иллээх, улууска биир бастыҥ үлэлээбинэн биллэр коллективы Тит Ефремович Сивцев салайар.

Н. П. Колпашиников директордыыр кэмигэр, типография материальной-техническэй базата биллэрдик кыаҕырбыта, улаханньык бөбүргөөбүтэ. Ити кэмтэн ыла куорат араас тэрилтэлэрин сакаастарын элбэи толорор буолбута. 1980 сыллаахха урукку саманнай дьыбэ салгыы арболутинан улахан салҕаанын оҥоһуллубута. Таас котельнай тутуллубута, ытаһын гараж үлэбэ киирбитэ. Элбэх саҥа полиграфическай техника аҕалылан туруоруллубута. Ити-лэргэ үлэлиэхтээх олохтоох ыччаттары үөрэххэ ыыты утумнаахтык тэриллэр буолбута. Ол курдук А. А. Егоров Новосибирскайдаабы ПТУ-4 үөрэммитэ, механик-наладчик илэтин баһылаан типографиятыгар төннүбүтэ. С. Н. Деланова Омскайдаабы политехническэй институт полиграфическай отделение-тыгар үөрээн технолог дипломун ылбыта. Бу икки специалист билигин республикаҕа тарбахха баттанар полиграфист буола үүнүлэр.

Саҥа техника кэлэн, үөрэхтээх специалистар түмсэн үлэлээһиннэрин түмүгэр оройуон хаһыатын бэчээттэниитэ биллэрдик тупсубута. Полиграфистар бу хаачыстыбалаах үлэлэрэ республикатаабы конкурстарга хаста да бэлиэ-тэммитэ.

«ССРС бэчээтин туйгуна», сэрии уонна тыыл ветерана, биир кырдыаҕас полиграфист К. Н. Лебедев Саха сиригэр биир мындыр печатник быһыытынан өрүү биллэрэ. Бэчээт туйгуннара М. Н. Сивцева, О. И. Соловьева, пенсионерка М. М. Аргунова коллектив киэн туттар дьоннорунан буолаллар. Өр сылларга үлэлээбит наборщиктар П. И. Колпашиникова, А. Р. Романова, А. Н. Никитина, бэчээттээчи П. А. Егоров, линотипистка О. Н. Петрова, кумаа-ды быһааччы Е. А. Егоров о.д.а. хасты да илэни баһылаан, бэйэ-бэйэлэрин солбуйсан, ситэрсэн-толорсон үлэлин сылдьаллар.

Төһө да ырынак үйэтэ бүрүккээтэр типография иллээх уонна бэйэтин ин-нигэр турар сорулар эппиэттэһээхтик сыһыаннаһар коллектива бачача эрэллээх, финансовай-экономическай өттүнэн туруктаах билигини кэмгэ үлэ-лин олоһор. Бу коллектив баар буолан бүгүн улуус хаһыата бэйэтин 60 сыл-лаах юбилейин үөрэ-көтө бэлиэтиир. Улуус хаһыатын редакцията уонна ти-пография коллективтара 60 сыллаах бииргэ үлэлээһиннэрин түмүгэр улуус историята үйэлэр тухары сурукка-бичиккэ киирэн, тиһиллэн иһэрэ кинилэр үлэлэрин көрдөрүүлэрэ буолаллар.

«Энгиэли» хаһыат 60 сыла туолуутунан сибээстээн редакция үлэһиттэрэ бэйэлэрин бииргэ үлэлиир коллегаларын — улуус полиграфистарын бу үөрүү-лээх датанан ие сүрэхтэн үөрэ-көтө эбэрдэлиллэр уонна кинилэр түбүктээх үлэлэригэр кэккэ ситиһинилэр баҕараллар.

БАСТЫН КӨМӨЛӨНӨӨЧЧҮЛЭРБИТ

ЗАМЯТИН Терентий Иванович, активнай корреспондент, улуус бочуоттаах гражданина, оройуон историятын летописеһа.

СИВЦЕВ Николай Иванович Хатырык нэһилиэгэр ханыат анал корреспондена, улуус бочуоттаах гражданина.

ЕРЕМЕЕВ Калистрат Дмитриевич, поэт, Россия журналистарын, «Саха сирин литература» ассоциация чилиэнэ, Аппааны нэһилиэгэр анал корреспондент, «Отуу уота» түмсүү салайааччыта этэ.

1995 сыл балаһан ыйыгар ыарахан ыарыытан биһиги кэккэбиттэн өлөн туораата.

ПРОКОПЬЕВ Афанасий Игнатьевич, I Хомустаах нэһилиэгиттэн анал корреспондент.
1993 сыл бастын селькора.

БУБЯКИН Иван Афанасьевич, «Туллук хаара» мелодистар түмсүүлэрин тэрийээччи.

КОКОРЕВ Николай Иванович 1994 сыл бастын селькора, Хамабаатта нэһилиэгиттэн анал корреспондент.

„Энсиэли“ 60 сыла— барыбыт үөрүүбүт

Хаһыат общество сиржилэтэ диэтэххэ сыһаа буолуо суоҕа. Ханнык да хаһыаты ылан аахтааха ол кэмнээҕи олох кыһалбалара, үтүө өрүттэрэ ырылыччы көстөллөр. Ол тэҥэ билигин олохпутугар рынок механизмнара киирэр уустук кэмнэригэр хаһыат ис хоһооно, редакция үлэтэ-хамнаа биллэрдик уларыйар.

Бастатан туран, үп-харчы, материальной хааччыллыы салаатыгар бэйэни-бэйэ көрүнэр, «тыыннаах» хаалар туһугар суолу-һиһи көрдөнөр кэммит тирээтэ. Аңардас дотация суотугар олорор кэрэгэй. Аны туран бириэмэ ирдэ-билиһин хаһыат ис-тас көрүгэ тупсара эрэйиллэр, өрүүтүн уруккулуу оло-рорбут сатамнат.

Иккиһинэн, хаһыат ис хоһооно хайдах буолуохтааҕар, бүгүнгү олоххо хаһыат миэстэтэ ханна буоларыгар, туох-ханнык оруоллааҕар биир бигэ хайыс-ха, сүрүннээһин суоҕун кэриэтэ. Биллэн турар, редакциялар сокуон быһыы-тынан бырааптара кэҥээн бэйэлэрэ-бэйэлэрин дьаһаналлар. Ол эрэри обще-ствоҕа, атыннык эттэххэ ааҕааччыларга сулууспалыырбыт быһыытынан уоп-сай интэриэскэ үлэлиэхтээхпитин умнуо суохтаахпыт.

Ааҕааччы бэйэтэ билиэ-көрүө диэн аңардас информацияны эрэ кэлтэйдии биэрип редакция үлэтин сымсатар. Чуолаан тыа сиригэр дьон-сэргэ өйө-са-наата буккуллубут кэмигэр туораттан кэтээн көрөр, үөскээбит проблемалары эридьиэстээһининэн эрэ мунгурданар сатамнат. Бүгүнгү олох күлүк өрүттэ-рин эрэ хасыһан дьону үтүөбү-кэрэбэ угуйбаккын. Хаһыат ааҕааччыга истин сүбэһит буолара, үөрүүнү-хохолтонун тэҥнэ үллэстэрэ киһи гражданский иэ-һэ буолуохтаах дии саныбын.

Урут идеологияҕа партия үлэтин формата элбэх эбит буоллаҕына билигин дьон өйүн-санаатын уопсай соруукка түмүүгэ, нэһилиэнньэни кытта саназы аатаһыыга, улууска информационнай базаны олохтоонунга телевидениены, радионы сэргэ хаһыат аңардастыы кэриэтэ хаалан оруула биллэрдик үрдүүр. Оччотугар социальной салайыы функцията эбиллэн бэчээт чахчы «төрдүс бы-лаас» таһымыгар тахсара редакция эппиэтинээһин улаатыннарар.

Быйыл материальной хааччыллыы салаатыгар учредителлэрбит — «Саха-полиграфиздат» национальной издательской-полиграфической компания уон-на улуус дьаһалтата — биллэр-көстөр көмөнү онордулар. Ол курдук киһи-лэр кыттыһан редакцияҕа 60 мөл. солк. суумалаах редакционнай-издатель-ской системаны атыылаһан биэрдилэр, онон офсетнай ньыманан бэчээттээ-һинигэ көһөрбүтүнэн современной сибээс олохтоһуоҕа. Улуус дьаһалтата учре-дительнай дуогабарга олобуран кэлэр сылга редакцияҕа биир квартира биэ-рэргэ быһаарда. Маны таһынан редакцияҕа эбии биир кабинеты, гараһы биэ-рэн учредитель быһыытынан төһүү көмөнү онордо.

Редакция үлэтэ оперативнай буоларыгар транспорт хайаатар да наада. Бы-йыл улуус хаһаайыстыбаларын, тэрилтэлэрин көмөлөрүнэн саҥа редакцион-най массыына атыластыбыт. Манна спонсорской көмө онорбут «Көбөкөн», «Үөдэй», «Хатын Арыы» КП-лар, улусПО, лесопункт салалталарыгар мах-талбытын биллэрэбит.

Биһиги ыалдыттарбыт Мэҥэ-Хаҥаластар, Уус-алданнар Е. М. Шапошников картиннай галереятын көрөхсөөн көрдүлэр.

Инникитин да учредителлэрбит, улуус хаһаайыстыбалара, тэрилтэлэрэ рынок олохтоһор ыарахан кэмигэр улуус хаһыата материальнай, үп-харчы өртүнөн кыпчыттарбакка тустаах эбээһинэһин толороругар көмө-өйөбүл буолалларыгар эрэлбит улахан.

х х х

Биир дьоһун салаанан биһиги үлэбитигэр штаты таһынан үлэлэһэр корреспондентарбытын, олохтоох активы кытта быстыбат сибээһи тутуһуу, кинилэр үлэлэрин сүрүннээһин, көмөлөһүү буолар. Нэһилиэктэргэ олорор, үлэлиир селькор биллэрин курдук олоххо активнай позициялаах, принципиальнай киһи буолуохтаах. «Энсиэли» балаһаларыгар Намтан Терентий Замятин, Рум Ушницкай, Валентина Шапошникова, Хамафаттаттан Григорий уонна Николай Кокоревтар, Модуттан Евдокия Дьяконова, Хатырыктан Николай Сивцев о.д.а. автордарбытын идэлээх журналистартан итэҕэһэ суох суруйар, туспа суоллаах-нистээх дьоннорбутунан билинэбит. Оскуолалартан 6 юнкоровская пост, ол иһигэр — Ожо түөлбэтин, Аппааны, 1 Хомустаах, Хатырык орто оскуолаларын юнкордара сибээстэрин быспаттар.

Аһаҕастык билиниэххэ наада, биһиги хаһыаппытыгар ыччат билигини проблемалара, олоххо миэстэтин булуута, сизэрэ-майгыта о.д.а. тема ситэ сырдатылла илик. Эдэр сотрудник В. Н. Рыкунова ити салааҕа ылсан үлэтин саҕа-

лаата. Манна нэһиликтэртэн, улуус кийинттэн ыччат хаһыакка суруйуутун, санаа атастаһытын тэрийэрбит уталытыллыбат сорукуптунан буолар.

Түмүктээн эттэххэ, улуус хаһыата «Энсиэли» 60 сыллаах юбилейа, аңардас бэчээт үлэһиттэрин бырааһынныыга буолбатах, биһиги үөрүүбүтүн улуус дьоно-сэргэтэ бүтүүн үллэстэллэр. «Энсиэли» редакцията айар дьоһура, потенциалы улахан. В. Сыромятников, Г. Эверстов, А. Васильев, И. Сивцев курдук сыттаах журналистарбыт, ону тэнэ саҥа сабалаан эрэр эдэр үлэһиттэр улуус хаһыата дьонно-сэргэбэ үтүө сүбэһит, инникини сырдатааччы буоларыгар билиилэрин-сатабылларын толору ууралларыгар бигэ эрэллээхпит.

В. КАСЬЯНОВ,
«Энсиэли» хаһыат редактора.

